

14/11/2024

Temporalitat i precarietat: la reforma laboral només millora la situació d'alguns perfils de joves

Investigadors del Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball (QUIT) de la UAB han analitzat els efectes de la reforma del mercat laboral de 2021 en la situació dels treballadors joves. A l'any d'haver-se aplicat, la temporalitat, variable associada a la precarietat, continuava concentrada en aquest grup de població, i amb un augment de contractes fixos discontinus i a temps parcial entre els joves amb menys nivell educatiu.

iStock/kieferpix

Un any després de la implementació de la Reforma Laboral a Espanya, els seus efectes semblen evidents, rebent avaluacions positives a nivell nacional i internacional. En teoria, el grup de població que s'hauria de beneficiar més d'aquesta reforma són els treballadors joves. L'ocupació temporal era més preeminent entre els joves que entre qualsevol altre grup a Espanya, independentment del nivell educatiu, el sector o el gènere. Durant més de 30 anys, la temporalitat s'ha considerat la màxima expressió de la precarietat laboral a la població jove, estenent el seu impacte a aspectes més enllà de la durada del contracte

No obstant això, pot ser que la limitació de la temporalitat no sigui suficient per alterar la situació precària dels treballadors joves. El mercat laboral espanyol es caracteritza per una forta segmentació, sent els joves, les dones i els treballadors no qualificats els més proclius a trobar-se en situacions de temporalitat. Per tant, la situació precària dels treballadors joves (o almenys, els més desfavorits entre ells) podria romandre sense experimentar millores malgrat la reducció de l'ocupació temporal.

L'anàlisi de la investigació s'ha centrat en la comparació del volum i la distribució entre la població jove de les diferents formes de contractes que poden considerar-se precàries, prestant especial atenció als contractes temporals, però també considerant altres formes d'ocupació atípica, com són els contractes indefinits a temps parcial i els contractes a temps parcial de caràcter involuntari. L'anàlisi desenvolupada no permet atribuir directament els canvis identificats a la reforma laboral, ja que no es poden aïllar els efectes de la reforma d'altres fenòmens paral·lels. No obstant això, sí que es pot proporcionar una visió general dels canvis en la forma en què es manifesta la precarietat laboral entre els joves a Espanya, un panorama amb transformacions rellevants en comparació amb la situació abans de la reforma.

Les dades analitzades es van obtenir de les microdades de l'Enquesta de Població Activa d'Espanya, realitzada per l'Institut Nacional d'Estadística. Les bases de dades específiques utilitzades van ser les corresponents a l'últim trimestre de 2019 i 2022.

Els resultats mostren que els joves es troben en una millor situació quant a la seva estabilitat contractual des de l'aprovació de la reforma. El percentatge de joves amb contractes temporals va ser substancialment menor, per la qual cosa les diferències en l'ocupació precària entre els joves i altres treballadors es van reduir. Els resultats també indiquen que certes diferències internes que existien abans de la reforma entre els joves en relació amb l'ocupació temporal es van reduir, especialment quan considerem aquells que viuen en regions amb taxes d'atur més altes i aquells nascuts en països extracomunitaris. Els resultats també mostren que els joves amb nivells educatius superiors a primària van ser els que més es van beneficiar de la reducció de l'ocupació temporal. Aquest constitueix un factor important en la distribució de l'ocupació temporal en el mercat laboral espanyol després de la reforma, seguint patrons tradicionals de segmentació del mercat de treball.

Tot i que la reducció de l'ocupació temporal és molt clara, l'anàlisi revela un augment en els contractes fixos-discontinus i a temps parcial, que, tal com apunta la literatura, poden entendre's com a fruit de l'estratègia que els ocupadors han seguit per complir amb la nova legislació i alhora poder ajustar els seus costos laborals. L'augment en l'ús de contractes fixos-discontinus estava previst per llei i per si sol no es pot interpretar com un augment de l'ocupació precària, atès que l'alternativa per als treballadors estacionals era l'atur durant els períodes de baixa activitat laboral. No obstant això, cal considerar que existeixen empreses sancionades per l'ús fraudulent de contractes fixos-discontinus i a temps parcial.

En aquest sentit, és més destacable l'augment de l'ocupació a temps parcial de caràcter involuntari entre els joves amb educació primària i en categories ocupacionals elementals. Aquesta situació contractual es pot identificar com un aspecte emergent de l'ocupació precària entre els joves. D'aquesta manera, després de la reforma, l'ocupació a temps parcial involuntari sembla estar fortament connectat amb perfils específics de joves. Per tant, les diferències internes dins d'aquest grup d'edat pel que fa a la probabilitat de tenir aquest tipus d'ocupació estarien augmentant.

La probabilitat de tenir un contracte temporal després de la reforma també està més concentrada en certs grups de joves. Com ja es va indicar, la reducció del treball temporal no ha beneficiat per igual els treballadors de tots els nivells educatius; des de la reforma, tenir només un nivell educatiu primari s'associa amb tenir un contracte temporal. Això també està connectat amb ser dona i ser més jove, una associació que ja existia abans de la reforma, però que ara s'ha enfortit. Per tant, l'ocupació temporal ha esdevingut, des de la reforma, en una característica més concentrada en perfils específics de joves. El sector d'ocupació i el nivell ocupacional també han cobrat més importància en observar la distribució dels contractes temporals des de la reforma: l'ocupació temporal s'associa amb ocupacions elementals (no qualificades i semiqualficades) i treball en turisme i hostaleria, serveis personals i vendes al detall.

L'aparent concentració sectorial i ocupacional dels contractes temporals i l'ocupació a temps parcial involuntari trobats poden estar relacionats amb l'estratègia esmentada anteriorment aplicada per algunes empreses per competir ajustant el màxim possible els seus costos salarials. Atès que aquesta segmentació està ancorada en les característiques estructurals de l'economia espanyola, no és sorprenent que l'eliminació d'alguns tipus de contractes precaris per llei hagi portat els ocupadors a reemplaçar-los per altres tipus de contractes formalment diferents, però igualment precaris.

Joan Miquel Verd; Alejandro Godino; Alejandro González-Heras; Joan Rodríguez-Soler

Centre d'Estudis Sociològics sobre la Vida Quotidiana i el Treball (QUIT)

Institut d'Estudis del Treball

Universitat Autònoma de Barcelona

JoanMiquel.Verd@uab.cat

Referències

Verd, Joan Miquel; Godino, Alejandro; González-Heras, Alejandro i Rodríguez-Soler, Joan (2024). Escaping the trap of temporary employment: Precariousness among young people before and after Spain's 2021 labour market reform act. *International Journal of Social Welfare*, 1-24. <https://doi.org/10.1111/ijsw.12645>

[View low-bandwidth version](#)

